

Nr 468.

Godkänd av första kammaren den 11 juni 1937.

Godkänd av andra kammaren den 11 juni 1937.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för folk- och småskollärare m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 140 och memorial nr 178.)

Till Konungen.

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1937/1938 hade Kungl. Maj:t (punkterna 128, 145, 147, 149, 162, 164 och 243 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1937) föreslagit riksdagen att, i avbidan på, bland annat, den proposition angående lönereglering för vissa kommunalt anställda lärare, som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1937/1938

dels till Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala flickskolor ett förslagsanslag av 1,250,000 kronor;

dels till Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala mellanskolor ett förslagsanslag av 1,800,000 kronor;

dels till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor ett förslagsanslag av 80,000,000 kronor;

dels till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjds-kolor ett förslagsanslag av 3,565,000 kronor;

dels till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m. ett förslagsanslag av 344,000 kronor;

dels till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning av lärare åt vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern ett förslagsanslag av 115,000 kronor;

dels till Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsorter ett förslagsanslag av 280,000 kronor;

dels till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor ett förslagsanslag av 145,000 kronor;

dels till Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem ett förslagsanslag av 880,000 kronor;

dels till Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna ett förslagsanslag av 19,000 kronor;

dels till Högre folkskolor: Understöd ett förslagsanslag av 1,600,000 kronor;

dels till Folkhögskolor: Understöd ett förslagsanslag av 1,300,000 kronor;

dels ock till dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter ett förslagsanslag av 18,000,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 270, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastik-ärenden för den 5 mars 1937, föreslagit riksdagen att

I. besluta, att ej mindre lärare vid folk- och småskolor samt vid statens egentliga folkskolor, mindre folkskolor och småskolor i rikets nordligaste gränsorter ävensom vid Skytteanska skolan i Tärna, än även av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna befattningshavare vid sjukvårdsanstalter, barnhem, arbetsstugor och skolhem skola i enlighet med vad departementschefen till nämnda protokoll yttrat från och med den 1 januari 1938 åtnjuta avlöning jämlikt ett protokollet bilagt förslag till avlöningsreglemente för lärare vid folk- och småskolor.

II. besluta, att ifrågavarande lärare och andra befattningshavare skola äga att under tiden den 1 januari—den 30 juni 1938 uppbära provisoriskt dyrtidstillägg enligt samma grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst;

III. medgiva, att dyrtidstillägg till de under I. nämnda lärare och andra befattningshavare må under tiden den 1 januari—den 30 juni 1938 utgå enligt samma grunder, som gälla för statens befattningshavare vid s. k. nyreglerade verk;

IV. godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna grunderna för statsbidrag till bestridande av kostnaderna för avlöning åt ifrågavarande lärare och andra befattningshavare samt bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda därav föranledda författningsbestämmelser;

V. bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de tilläggsbestämmelser och tillämpningsföreskrifter, som kunna erfordras för genomförandet av de ovannämnda avlöningsbestämmelserna eller eljes stå i samband därmed, ävensom de provisoriska föreskrifter angående ifrågavarande befattningshavares pensionsrätt, som av departementschefen i statsrådsprotokollet angivits;

VI. medgiva, att ordinarie lärare vid folk- eller småskola samt lärare vid mindre folkskola och sådan biträdande lärare vid folkskola, vilken blivit anställd tills vidare ed smmöesidigrätt till minst fyra månaders uppsägning, samt med nu angivna lärare i löne- och anställningshänseende jämställda befattningshavare må, under förutsättning att de underkasta sig ovannämnda avlöningsreglemente, vid ingången av januari 1938 av statsmedel uppbära ett belopp, motsvarande vad de — dyrtidstillägg frånräknat — skulle hava uppburit i förskott för samma månad, om de före den 1 januari 1938 gällande avlöningsbestämmelserna då fortfarande ägt giltighet;

VII. medgiva, att dyrtidstillägg till de under I. nämnda lärare och andra befattningshavare, vilka innehava ordinarie befattningar men icke vilja underkasta sig ovannämnda avlöningsreglemente och icke heller kunna därtill lagligen förbindas, må under tiden den 1 januari—den 30 juni 1938 utgå enligt nu gällande bestämmelser;

VIII. a) besluta, att för budgetåret 1937/1938 skall i fråga om statsunderstöd till parallellavdelning av årsklass vid kommunal flickskola gälla:

1. Antalet lärjungar i varje klass eller klassavdelning i kommunal flickskola må, vad beträffar de fem lägre klasserna av sjuårig och de fyra lägre klasserna av sexårig lärokurs, icke överstiga 35 och, vad beträffar de två högsta klasserna, icke överstiga 30, såvida icke skolans styrelse i särskilt fall finner nödvändigt, att sagda antal något överskrides.

2. Efter skolöverstyrelsens beprövande i varje särskilt fall må statsbidrag utgå till högst så stort antal parallellavdelningar inom varje årsklass, som uppkommer med iakttagande därav, att vid läsårets början, i fråga om den sjuåriga lärokursens fem lägsta klasser och den sexåriga lärokursens fyra lägsta klasser, minst 35 lärjungar eller, där det icke är fråga om nyintagen klass och efter överstyrelsens beprövande särskilda skäl därtill föranleda, minst 30 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning upprättas inom densamma, samt, i fråga om de två högsta klasserna, minst 30 lärjungar komma på varje

avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning upprättas inom densamma; dock må statsbidrag utgå till sammanlagt högst 72 parallellavdelningar, där ej Kungl. Maj:t, efter framställning av överstyrelsen, för särskilt fall annorlunda bestämmer;

b) medgiva, att tillfällig löneförbättring må för tiden den 1 juli 1937—den 30 juni 1938 utgå till lärarpersonalen vid kommunala flickskolor med följande belopp:

till ordinarie manlig ämneslärare med 600 kronor;

till ordinarie kvinnlig ämneslärare med 500 kronor; samt

extra ordinarie ämneslärare och timplärare med belopp, som Kungl. Maj:t i huvudsaklig enlighet med de i sådant hänseende nu gällande grunder bestämmer;

c) till Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala flickskolor för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 1,055,300 kronor;

IX. a) besluta, att för budgetåret 1937/1938 skall i fråga om statsunderstöd till parallellavdelning av årsklass vid kommunal mellanskola gälla:

1. Antalet lärjungar i varje klass eller klassavdelning i kommunal mellanskola må, vad beträffar skolans tre lägre årsklasser, icke överstiga 35 och, vad beträffar skolans högsta årsklass, icke överstiga 30, såvida icke skolans styrelse i särskilt fall finner nödvändigt, att sagda antal något överskrides.

2. Efter skolöverstyrelsens beprövande i varje särskilt fall må statsbidrag utgå till högst så stort antal parallellavdelningar inom varje årsklass, som uppkommer med iakttagande därav, att vid läsårets början, i fråga om skolans tre lägsta årsklasser, minst 35 lärjungar eller, där det icke är fråga om nyintagen klass och efter överstyrelsens beprövande särskilda skäl därtill föranleda, minst 30 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning upprättas inom densamma, samt, i fråga om skolans högsta årsklass, minst 30 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning upprättas inom densamma; dock må statsbidrag utgå till sammanlagt högst 119 parallellavdelningar, där ej Kungl. Maj:t, efter framställning av överstyrelsen, för särskilt fall annorlunda bestämmer;

b) medgiva, att tillfällig löneförbättring må för tiden den 1 juli 1937—den 30 juni 1938 utgå till lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor med följande belopp:

till ordinarie manlig ämneslärare med 600 kronor;

till ordinarie kvinnlig ämneslärare med 500 kronor;

till extra ordinarie ämneslärare, övningslärare och timplärare med belopp, som Kungl. Maj:t i huvudsaklig enlighet med de i sådant hänseende nu gällande grunder bestämmer, dock med iakttagande av vad departementschefen i statsrådsprotokollet anfört rörande tillfällig löneförbättring åt lärare i manlig slöjd;

c) till Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala mellanskolor för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 1,595,400 kronor;

X. till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 80,600,000;

XI. till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdskolor för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 3,565,000 kronor;

XII. till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m. för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 344,000 kronor;

XIII. a) medgiva, att Axel och Sofia Alms stiftelse må efter särskild prövning av Kungl. Maj:t kunna tillerkännas rätt att erhålla bidrag till avlönande av lärare vid stiftelsens barnhem i Rådan i Spånga socken, att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, utgå huvudsakligen efter samma grunder och i samma ordning, som äro eller kunna varda stadgade angående statsbidrag till avlönande av lärare vid folk- och småskolor;

b) till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlönande av lärare åt vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 110,000 kronor;

XIV. till Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsorter för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 280,000 kronor;

XV. till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 140,000 kronor;

XVI. till Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 880,000 kronor;

XVII. till Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 15,000 kronor;

XVIII. a) besluta, att de bestämmelser, som gälla för budgetåret 1936/1937 angående statsunderstöd till parallellavdelning av årsklass vid högre folkskola, skola äga motsvarande tillämpning under budgetåret 1937/1938;

b) medgiva, att det må ankomma på Kungl. Maj:ts avgörande, huruvida yrkesbestämd högre folkskola må, i huvudsaklig överensstämmelse med hittills tillämpade grunder, anordnas som praktisk mellanskola;

c) till Högre folkskolor: Understöd för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 1,400,000 kronor;

XIX. a) besluta, att de bestämmelser, som gälla för budgetåret 1936/1937 angående statsunderstöd till anordnande av parallellundervisning vid folkhögskola, från och med budgetåret 1937/1938 skola äga tillämpning tills vidare;

b) till Folkhögskolor: Understöd för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 1,300,000 kronor;

XX. till dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 16,000,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehått bland andra följande motioner, nämligen:

dels en motion (I: 249), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta bland annat följande ändringar i propositionen nr 270,

1) att folk- och småskollärares tjänstgöringstid inom samtliga skoldistrikt senast från och med läsåret 1942—1943 skall utgöra 39 veckor, dock med rätt för de skoldistrikt, som så önska, att i läraravdelningar, där två eller flera årsklasser undervisas samtidigt, begränsa den för lärjungarna obligatoriska undervisningstiden till $34\frac{1}{2}$ veckor;

2) att intill den 1 juli 1942 tjänstgöringstiden för folk- och småskollärare skall utgöra ettdera av $34\frac{1}{2}$ veckor, 36 veckor eller 39 veckor, med löner avpassade i relation till lästiden;

dels två likalydande motioner (I: 284 och II: 538) vari hemställts, bland annat, att riksdagen måtte besluta att efter en övergångsperiod av $3\frac{1}{2}$ år, alltså den 1 juli 1941, ordinarie manlig lärare vid folkskola placeras i lönegrad B 17, ordinarie kvinnlig lärare vid folkskola i lönegrad B 15 och ordinarie småskollärrinna i lönegrad B 9, samt att vid övergångsperiodens slut tjänstgöringsskyldigheten för lärarpersonalen i dess helhet fastställes till 39 veckor per år att uttagas i enlighet med de närmare anvisningar, som senare må i vederbörlig ordning kunna meddelas; att riksdagen vidare måtte besluta att nämnda övergångsperiod så anordnas, att de i 15, 13 och 7 lönegraderna placerade lärarkategorierna efter $1\frac{1}{2}$ år, d. v. s. den 1 juli 1939, uppflyttas till respektive 16, 14 och 8 lönegraderna samt att i samband härmed tjänstgöringsskyldigheten under tiden till den 1 juli 1941 fastställes till lägst 36 veckor; samt att riksdagen även i övrigt, särskilt med avseende på övergångsbestämmelserna, måtte iakttaga vad i motiveringen till motionerna anförts;

dels två likalydande motioner (I: 285 och II: 534) vari hemställts, att riksdagen måtte besluta om att i fortsättningen liksom hitintills inom samma områden och till samma belopp, som angives i kungörelsen nr 469 av den 5 november 1924, särskilda lönetillägg skola utgå till lärare inom vissa av rikets nordliga gränsorter;

dels en motion (II: 470), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att Kungl. Maj:t skyndsamt måtte låta utreda frågan om utsträckning av lästiden för lärarna i flerklassiga undervisningsavdelningar utöver $34\frac{1}{2}$ veckor, genom att barnen under viss

del av läsåret uppdelas i skilda undervisningsavdelningar, samt att Kungl. Maj:t därefter ville vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kan föranleda;

dels en motion (II: 490), vari hemställts, att riksdagen vid beslut om förändrade avlöningsförhållanden för lärarkåren vid rikets folk- och småskolor måtte uttala, att kommunerna skola hålla nu ordinarie lärare skadeslösa för genom regleringen eventuellt inträdd försämring i deras löne- och andra förmåner, som tillförsäkrats dem vid befattningsens tillträdande;

dels en motion (II: 491), vari hemställts, att riksdagen måtte bifalla propositionen nr 270 med bland annat den ändringen, att de särskilda lönetillägg, som enligt kungörelsen nr 469/1924 utgå till lärare vid folk-skolor inom rikets nordligaste gränsorter, de s. k. finnbygdstilläggen, tillerkännas lärarna inom berörda skoldistrikt även i fortsättningen;

dels en motion (II: 531), vari hemställts, bland annat, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till sådan organisation av skolväsendet och lärarnas arbetsuppgifter, att lärarna beredas arbete under längre tid av året än vad nu är fallet;

dels en motion (II: 532), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta bland annat följande ändringar i proposition nr 270,

att folk- och småskollärares tjänstgöringstid inom samtliga skoldistrikt senast från och med läsåret 1942—1943 skall utgöra 39 veckor, dock med rätt för de skoldistrikt, som så önska, att i läraravdelningar, där två eller flera årsklasser undervisas samtidigt, begränsa den för lärjungarna obligatoriska undervisningstiden till 34 $\frac{1}{2}$ veckor,

samt att intill den 1 juli 1942 tjänstgöringstiden för folk- och småskollärare skall utgöra ettdera av 34 $\frac{1}{2}$ veckor, 36 veckor eller 39 veckor med löner avpassade i relation till lästiden;

dels en motion (II: 537), vari hemställts, *att* riksdagen måtte besluta, att lärare vid mindre folkskolor och biträdande lärare vid folkskolor erhålla ett statligt lönetillägg å 300 kronor årligen samt *att* vederbörligt avlöningsanslag måtte höjas med belopp, som erfordras för bifall till ovannämnda förslag;

dels ock en motion (II: 542), vari hemställts, *att* riksdagen måtte besluta sådan ändring i förslaget till avlöningsreglemente för folk- och småskolans lärare, att samtliga lärare vid folkskola inplaceras i lönegraden B 17 och samtliga lärare vid småskola i lönegraden B 10, dock att under en övergångstid av två och ett halvt år, räknat från löne-regleringens ikraftträdande, lärare i distrikt med en årlig lästid understigande 39 veckor skall hänföras, lärare vid folkskola till lönegraden B 16 och lärare vid småskola till lönegraden B 9 samt *att* vederbörliga avlöningsanslag måtte höjas med belopp, som erfordras för bifall till ovannämnda förslag.

Under den långvariga behandlingen av frågan om ändrade grunder för avlönande av folk- och småskollärare har någon större tvekan icke för sports rörande behovet av en reglering av lönerna för dessa befattningshavare. Frågan synes numera befinna sig i det skick, att ståpunkt kan tagas till detta ekonomiskt vittutseende lönerregleringsfrågor. Att ytterligare uppskjuta lönerregleringen till dess resultatet av den pågående allmänna översynen av det statliga lönesystemet föreligger, lär icke vara påkallat. Riksdagen vill emellertid i likhet med departementschefen framhålla, att den reglering av lärarlönerna, som alltså även enligt riksdagens mening nu bör företagas, måste i olika hänseenden betraktas och utformas såsom ett provisorium med hänsyn till den pågående allmänna löneutredningen.

Att den ifrågasatta lönerregleringen utformas i anslutning till det lönesystem, som gäller för statsförvaltningen i allmänhet, kan vara lämpligt framför allt med hänsyn till folkskollärarkårens sedan länge uttalade önskan om en reglering av lönerna efter dessa principer. Önskvärt synes också vara att erhålla en viss likformighet i lönesättningen för de befattningshavare, vilkas lön helt eller till den övervägande delen bestrides medelst statsmedel. De tekniska svårigheter, som möta vid försök att på de kommunalt anställda lärarna tillämpa bruttolönesystem, hava enligt riksdagens mening i det föreliggande förslaget fått en lösning, som ur praktiska synpunkter synes kunna godtagas. Riksdagen godkänner således i princip det av Kungl. Maj:t förordade lönesystemet.

Därest som norm för lönesättningen väljes det statliga lönesystemet, träder i förgrunden frågan om till vilka lönegrader i nämnda system lärarna böra hänföras. Vid övervägandet av denna fråga har, såsom framgår av den föreliggande utredningen, särskild hänsyn tagits till den särställning i fråga om tjänstgöringsförhållandena, som dessa lärare intaga i jämförelse med andra befattningshavare, i det tjänstgöringstiden eller tjänstgöringsskyldigheten icke är för alla lärare av samma omfattning, utan växlar från en minimitid av 34¹/₂ upp till 39 veckor av årets 52. Under nuvarande förhållanden gäldar staten hela den kontanta lön, som belöper på minimitiden av 34¹/₂ veckor, medan skoldistriktet för överstigande undervisningstid som regel hava att betala särskild kontant gottgörelse, vilken alltså tillkommer lärarna utöver den statliga kontantlönen.

Riksdagen har beträffande frågan om lönegradsplaceringen för ifrågasvarande lärare beslutat, att *ordinarie manlig lärare vid folkskola* skall från den 1 juli 1938 hänföras till lönegraden B 17 i den under 9 § av löningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451, jfr 270/1925) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, införda löneplanen, därest lästiden utgör 39 veckor årligen, till lönegraden B 16, därest lästiden utgör 36¹/₂ veckor årligen, och till lönegraden B 15, därest lästiden utgör 34¹/₂ veckor år-

ligen samt att lönen skall under förra hälften av kalenderåret 1938 utgå enligt den av Kungl. Maj:t föreslagna lönedifferentieringen, att *ordinarie kvinnlig lärare vid folkskola* skall hänföras till samma lönegrad som manlig lärare, dock utan rätt att åtnjuta lön enligt högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad samt att *ordinarie lärare vid småskola* skall efter en övergångsperiod av fyra och ett halvt år, alltså från och med den 1 juli 1942, hänföras till lönegraden B 9 i omnämnda löneplan ävensom från och med nämnda tidpunkt åläggas en tjänstgöringsskyldighet av 39 veckor årligen. Tillika har riksdagen beslutat, att sistnämnda övergångsperiod skall så anordnas, att *ordinarie lärare vid småskola* från och med den 1 januari 1938 hänföres, vid skolor med en lästid av högst 36 veckor årligen till lönegraden B 7, vid skolor med en lästid av mer än 36 men ej 39 veckor till lönegraden B 8 och vid skolor med en lästid av 39 veckor till lönegraden B 9, och att sådan lärare, som den 1 juli 1940 åtnjuter avlöning enligt lönegraden B 7, skall från och med sistnämnda dag uppflyttas till lönegraden B 8, i samband varmed *ordinarie lärare vid småskola* ålägges en tjänstgöringsskyldighet av lägst $36\frac{1}{2}$ veckor årligen.

I samband med behandlingen av frågan om lönesättningen för småskollärarinnor har departementschefen i likhet med 1936 års lärarlönesakkunniga avstyrkt ett av *lärare vid mindre folkskolor och biträdande lärare vid folkskolor* framställt krav på en högre lönegradsplacering än småskollärare.

Denna fråga har berörts i två motioner, II: 491 och II: 537, i vilka framstälts yrkande om att ifrågavarande lärare skulle, så länge de innehava tjänst som lärare vid mindre folkskola eller som biträdande lärare vid folkskola, tillerkännas ett årligt lönetillägg av 300 kronor.

Den tjänstgöring, som åligger nämnda lärare, är, såsom i motionerna påpekats, både till arten och omfattningen mera krävande än den, som i allmänhet uttages av småskollärarinnor. Det synes riksdagen därför skäligt, att ifrågavarande lärare komma i åtnjutande av löneförmåner, som något överstiga dem, som komma småskollärarinnorna till del. Den omständigheten, att de biträdande lärarbefattningarna och de mindre folkskolorna äro stadda under avveckling, lärer icke kunna åberopas som ett skäl mot en sådan åtgärd, därest åt löneförbättringen gives karaktären av ett särskilt lönetillägg, att innehavas, så länge vederbörande tjänstgör i den egenskap, som ger lönetillägget dess berättigande. Riksdagen kan emellertid icke på grundval av den nu föreliggande utredningen bilda sig en uppfattning om vilken ersättning, som kan anses utgöra en skälig kompen-sation för nämnda lärares särskilda åligganden, och vill därför begränsa sig till att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i ämnet till 1938 års riksdag.

Beträffande *icke-ordinarie lärare* innebär Kungl. Maj:ts förslag, att icke-ordinarie folkskollärare skulle inplaceras i lönegraderna 14, 15 och 16 i

löneplanen för extra ordinarie befattningshavare vid civilförvaltningen och icke-ordinarie småskollärare i lönegraderna 6, 7 och 8 i samma löneplan. Ifrågavarande lärare skulle således åtnjuta lön tre löneklasser under den, som gäller för motsvarande ordinarie befattningshavare.

Riksdagen har för sin del icke funnit skäl föreligga för ett frångående av Kungl. Maj:ts förslag om att icke-ordinarie lärare bör avlönas tre löneklasser lägre än motsvarande ordinarie befattningshavare. Uppmärksammas bör, att det statliga lönesystem, som avses skola tillämpas även för dessa befattningshavare, inrymmer betydande fördelar, exempelvis rätt till löneklassuppflyttning.

I anslutning till vad som föreslagits i de i denna del likalydande motionerna I: 249 och II: 532 anser riksdagen, att det vid den slutliga utformningen av avlöningsreglementets bestämmelser bör övervägas, huruvida icke avlöningen till icke-ordinarie lärare bör fastställas till en viss lönegrad med anknytning till en bestämd årlig tjänstetid. Därvid synes det ligga närmast till hands att utgå från att icke-ordinarie lärare skall åtnjuta avlöning enligt den lönegrad, som enligt vad riksdagen nyss anfört skulle tillämpas för extra ordinarie lärare med en årlig lästid av 39 veckor (273 dagar), och att sålunda samtliga icke-ordinarie lärare för varje i lästiden ingående dag erhålla $\frac{1}{273}$ av årslönen enligt vederbörande löneklass inom nämnda lönegrad.

Propositionen innefattar icke något förslag till reglering av övningslärarnas avlöningsförhållanden. I likhet med departementschefen och vissa motionärer anser riksdagen, att spørgålet om dessa lärares anställnings- och avlöningsförhållanden bör underkastas särskild utredning, vilken bör bedrivas så skyndsamt, som ämnets invecklade natur medger.

Vad riksdagen enligt det föregående beslutat medför icke någon ändring i Kungl. Maj:ts anslagsberäkningar för nästa budgetår.

Vid den efterföljande behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag till avlöningsreglemente torde riksdagen, som icke har något att erinra mot de allmänna principerna för utformningen av ifrågavarande avlöningsförfattning, icke behöva särskilt beröra de ändringar i reglementet, som betingas av de riksdagens beslut, vilka i det föregående omnämnts. Det må ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga dessa ändringar och de jämkningar i övrigt i reglementet, som kunna föranledas av vad riksdagen här nedan yttrar beträffande vissa särskilda paragrafer i reglementsförslaget. Likaledes må Kungl. Maj:t vara oförhindrad att ombesörja den formella överarbetning och vidtaga de smärre modifikationerna i övrigt, som vid den slutliga redigeringen av nämnda författning kunna befinnas erforderliga.

I specialmotiveringen till 3 § har departementschefen yttrat, att an-

talet *veckotimmar* torde liksom hittills böra regleras genom de i undervisningsplanen för rikets folkskolor intagna timplanerna. Riksdagen finner det för egen del önskvärt, att avlöningsreglementet lämnar föreskrifter även beträffande denna del av lärarnas tjänstgöringsskyldighet och vill därför förorda, att bestämmelser i ämnet intagas i reglementet. Dessa bestämmelser kunna lämpligen utformas med utgångspunkt från det av 1936 års lärarlönesakkunniga framlagda förslaget och alltså ålägga ordinarie lärare skyldighet att meddela undervisning: lärare vid folkskola, lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare vid folkskola under minst 28 och högst 30 veckotimmar samt lärare vid småskola under minst 24 och högst 28 veckotimmar. För lärare vid småskola, till vilken även hänvisats någon eller några av folkskolestadiets årsklasser bör gälla den undervisningsskyldighet, som stadgas för lärare vid mindre folkskola. Det synes befogat att i reglementet inrymma rätt för skolöverstyrelsen eller i vissa fall statens vederbörande folkskolinspektör att medgiva minskning av veckotjänstgöringen med en eller annan timme.

Riksdagen har övervägt, huruvida lärare vid småskola bör åläggas en maximitjänstgöring av upp till 30 timmar per vecka. Denna mertjänstgöring skulle kunna utnyttjas till förstärkning av undervisningen, exempelvis för beredande av en mer individualiserad undervisning åt barn, som äro i behov därav. Riksdagen anser sig dock icke kunna för närvarande bedöma lämpligheten av en sådan anordning, men förutsätter, att Kungl. Maj:t tager frågan under omprövning och, därest så befinnes erforderligt, för riksdagen framlägger förslag i ämnet.

Vid den slutliga utformningen av 4 § i avlöningsreglementet rörande *differentiering av lönen efter lästiden* och reglementet i övrigt bör beaktas, att lästiden inom vissa skoldistrikt kan hava olika längd vid olika skolor. Denna svårighet gör sig, låt vara under en övergångsperiod, gällande jämväl vid ett genomförande av riksdagens i det föregående angivna beslut. Därest lästiden vid folk- eller småskola i något fall utsträcker utöver den i vederbörlig ordning fastställda lästiden endast för viss begränsad tid eller — såsom exempelvis vid B 3-skolor under de år nyintagning av elever äger rum — för vissa perioder, bör lärare givetvis icke erhålla uppflyttning i högre lönegrad. I dylika fall bör särskild övertidsersättning utgå till läraren enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

Beträffande de under 7 § föreslagna *lönetursbestämmelserna* har riksdagen allenast ansett sig böra uttala önskvärdheten av att, till undvikande av tolkningstvister, i de särskilda bestämmelserna angående lönetursrätten för lärare vid småskola uttryckligen utsäges under a) att med anställning som ordinarie lärare vid folk- eller småskola skall jämföras anställning tills vidare med minst fyra månaders uppsägning dels vid mindre folkskola, dels ock som biträdande lärare vid folkskola och att under c) skall inbegripas varje vikariat å folkskolläraryrke.

Enligt 11 § i det föreslagna avlöningsreglementet skall *ersättning för tjänstebostad*, som i väsentliga avseenden uppfyller fordringarna i gällande boställsordning, jämte bränsle utgå med för olika hyresgrupper angivna belopp. Riksdagen finner ifrågavarande av Kungl. Maj:t föreslagna föreskrift böra äga tillämpning, åtminstone intill dess erfarenheten ådagalagt att en annan utformning av densamma kan vara tillräddig.

Kungl. Maj:ts under 12 § framlagda förslag beträffande utgående av *kallortstillägg* anser sig riksdagen kunna i huvudsak godkänna. Vad angår icke-ordinarie lärare (jfr 29 och 31 §§), synes emellertid vara att befara, att det av Kungl. Maj:t föreslagna utbetalningssättet kan vålla svårigheter vid uträkningen av det kallortstillägg, som skall utgå till dessa befattningshavare. Ifrågasätts kan, om icke åt denna del av förslaget med hänsyn härtill bör givas en annan utformning vid den slutliga överarbetningen av författningsförslaget.

Departementschefen har enligt specialmotiveringen till 12 § i likhet med 1936 års lärarlönesakkunniga utgått ifrån, att i och med löneregleringen de *särskilda lönetillägg* skola upphöra, som för närvarande utgå enligt kungörelsen nr 141/1920 angående särskilda lönetillägg åt lärarna inom vissa skoldistrikt i Västerbottens och Norrbottens län och nr 469/1924 angående särskilda lönetillägg åt lärare vid folkskolor inom vissa av rikets nordligaste gränsorter. I de likalydande motionerna I: 285 och II: 534 samt i motionen II: 491 har föreslagits, att de sistnämnda lönetilläggen skola utgå i fortsättningen liksom hittills. De lönetillägg, som utgå jämlikt kungörelsen nr 141/1920, äro enligt riksdagens mening till sin principiella karaktär att jämställa med kallortstillägg. Då riksdagen nyss godkänt förslaget om införandet av kallortstillägg för lärarpersonal inom de norra delarna av landet, anser riksdagen i likhet med Kungl. Maj:t skäl icke föreligga, att tillägg jämlikt sistnämnda kungörelse fortfarande skola utgå. De lönetillägg åter, som utgå enligt kungörelsen nr 469/1924, synas hava en något annan karaktär, såsom betingade bland annat av de säregna, undervisningen försvårande språkförhållandena inom vissa delar av de nordligaste gränsorterna. Riksdagen kan emellertid icke på grundval av den föreliggande utredningen bilda sig en uppfattning om i vad mån situationen förändras genom den nu ifrågavarande löneregleringen och vill med hänsyn härtill hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån ifrågavarande särskilda lönetillägg kunna anses böra utgå även för tiden efter löneregleringens genomförande.

Enligt 16 § i förslaget till avlöningsreglemente skall *kvinnlig lärare vid ledighet för havandeskap eller barnsbörd* under en tid av högst tre månader i löneavseende för sådan tid avstå ett belopp, motsvarande det i 14 § angivna tjänstledighetsavdraget. Riksdagen, som icke har något att häremot erinra, vill emellertid framhålla, att ifrågavarande tidrymd måhända bör angivas till 90 dagar i syfte att ernå överensstämmelse med vad i motsvarande hänseende föreskrivits beträffande andra befattnings-

havare. Samtidigt vill riksdagen ifrågasätta, huruvida icke sådan ledighet bör uttagas inom viss tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Jämlikt 18 § skall lärare, som i vederbörlig ordning erhållit *tjänstledighet från sin befattning för att uppehålla mot denna svarande tjänst i annat skoldistrikt*, under tiden för ledigheten avstå hela lönen jämte i förekommande fall kallortstillägg. Riksdagen, som erfarit, att den föreslagna bestämmelsen ansetts komma att vålla svårigheter i redovisnings- och rekvisitionshänseende, anser sig icke kunna nu bedöma, huruvida förslaget i denna del är tillfredsställande, men utgår från att spørsmålet i samband med den definitiva utformningen av ifrågavarande avlöningsförfattning blir föremål för ytterligare övervägande.

Enligt 35 § skall *lärare, som omedelbart före den tidpunkt, då reglementet träder i kraft, innehar ordinarie befattning, men icke vill underkasta sig reglementets villkor och bestämmelser* och icke heller kan därtill lagligen förbindas, göra anmälan i nämnda hänseende till vederbörande skolstyrelse före viss av Kungl. Maj:t bestämd tidpunkt. Lärare, som före sistnämnda tidpunkt gjort dylik anmälan, skall enligt samma bestämmelser varda bibehållen vid honom enligt dittills gällande bestämmelser tillkommande avlöningsförmåner m. m. I nämnda avlöningsförmåner skall enligt förslaget icke inbegripas provisorisk avlöningsförbättring och ej heller de ovannämnda, till lärare inom vissa norrländska skoldistrikt utgående särskilda lönetilläggen.

Riksdagen godkänner Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Likaledes godkänner riksdagen den av Kungl. Maj:t ifrågasatta avgränsningen av löneregleringen. Ej endast lärare vid folk- och småskolor samt vid statens egentliga folkskolor, mindre folkskolor och småskolor i rikets nordligaste gränsorter ävensom vid Skytteanska skolan i Tärna utan även föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor samt lärare vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och barnhem böra således komma i åtnjutande av de nyreglerade lönerna.

Löneregleringen kommer enligt Kungl. Maj:ts förslag att i vissa hänseenden inverka på de nu gällande statsbidragsgrunderna. Statens bidrag till lärarnas löner skall enligt förslaget motsvara den avlöning, vartill lärarna äro berättigade enligt avlöningsreglementets bestämmelser, efter avdrag för varje lärare av det belopp, vartill hyresersättningen enligt bestämmelserna i reglementsförslaget uppgår för en tjänstebostad av den storlek, boställsordningen anger för respektive lärare. Som villkor för erhållande av statsbidrag förutsättes bland annat skoldistrikt icke får bevilja några löne- eller pensionsförmåner att utgå till lärare utöver reglementets föreskrifter för sådan tjänstgöring, som lärare är skyldig att fullgöra för den enligt reglementet utgående avlöningen. Dock skall enligt förslaget i det fall, att lärare, som vid reglementets ikraftträdande innehar ordinarie tjänst, genom löneregleringen lider minskning i honom

före ikraftträdandet tillkommande lön å innehavande tjänst eller därmed förbunden pensionsrätt, statsbidrag till sådan lärares lön utgå allenast under villkor, att skoldistriktet iklätt sig att hålla läraren skadeslös för berörda minskning. Departementschefen har beträffande bestämmelsen om skyldighet för skoldistrikt att hålla ordinarie lärare skadeslös för löne- minskning framhållit, att det enligt hans uppfattning vore rimligt, att bestämmelsen finge avse det *faktiska* löneläget vid övergången till den nya löneregleringen, oavsett huruvida förekommande tilläggsförmåner kunde anses läraren tillförsäkrade på ett rättsligen bindande sätt eller ej.

I motionen II: 490 har hemställts, att riksdagen måtte uttala, att kommunerna skola hålla nu ordinarie lärare skadeslösa för genom regleringen eventuellt inträdd försämring i deras löne- och andra förmåner, som tillförsäkrats dem vid befattningens tillträdande. Av motiveringen framgår, att yrkandet avser att bereda garantier mot att de förmåner i form av vissa framtida ålderstillägg, som tillförsäkrats lärare vid deras anställning, skulle kunna genom löneregleringen förminska.

Riksdagen tillägger Kungl. Maj:ts förslag om skyldighet för skoldistrikt att hålla ordinarie lärare skadeslös för löne minskning den innebörden, att det har avseende jämväl å sådana särskilda löneförmåner, som av kommun ställts i utsikt för lärare, exempelvis i form av ålderstillägg, men vilka läraren icke hunnit tillträda vid tidpunkten för löneregleringens genomförande. Det syfte, som det motionsvis framställda yrkandet vill främja, anser riksdagen alltså hava blivit tillgodosett redan genom Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen har icke någon annan erinran att framställa mot Kungl. Maj:ts förslag till ändrade statsbidragsgrunder än att riksdagen anser sig böra besluta, att skoldistriktets skyldighet att hålla lärare skadeslös för minskning i lön eller pension skall inbegripa jämväl extra ordinarie lärare. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag bör såsom ytterligare villkor för erhållande av statsbidrag gälla, att skyldighet av skoldistriktet åläggas vederbörande redogörare att till statens intressekontor redovisa belopp, som läraren önskar genom avdrag å sin avlöning avsätta för intressekontorsändamål.

Till de lärare, som övergå på det nya lönesystemet, bör i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag utgå dyrtidstillägg efter de för befattningshavare vid nyreglerade verk gällande grunder ävensom provisoriskt dyrorststillägg. Riksdagen har intet att erinra emot, att dyrtidstillägg efter oförändrade grunder utgå till lärare, som ej önska erhålla lön enligt det nya lönesystemet. Mot vad av Kungl. Maj:t föreslagits rörande tidpunkten för löneregleringens genomförande och om beviljande av engångsersättning av statsmedel till de lärare, som övergå till det nya lönesystemet, synes någon erinran ej vara att framställa. I anslutning till vad av departementschefen anförts, vill riksdagen framhålla vikten av att åtgärder vidtagas i syfte att för skoldistriktet under-

lätta övergången till det nya lönesystemet genom erforderliga jämkningar i gällande grunder angående rätt till förskott å statsbidrag, som påverkas av löneregleringen.

Beträffande den propositionen i övrigt framförda, löne-regleringen berörande förslagen vill riksdagen slutligen framhålla, att riksdagen icke har något att erinra emot att Kungl. Maj:t utfärdar de tilläggsbestämmelser och tillämpningsföreskrifter, som kunna erfordras för genomförande av de nya avlöningsbestämmelserna eller eljes stå i samband därmed, ävensom de provisoriska föreskrifter angående ifrågavarande befattningshavares pensionsrätt, som i statsrådsprotokollet angivits.

Departementschefen har också berört frågan om de ändrade bestämmelser i pensionshänseende, vilka i övrigt kunna påkallas genom löne-regleringen, och förklarat sig icke vara beredd att nu framlägga förslag i ämnet. Departementschefen har emellertid framhållit nödvändigheten av att de nya pensionsbestämmelserna erhålla retroaktiv giltighet, nämligen för de befattningshavare, som avgå med pension efter löneregleringens genomförande men före de nya pensionsbestämmelsernas ikraftträdande, och har jämväl antytt möjligheten av ett utsträckande av bestämmelsernas retroaktiva giltighet ännu något längre tillbaka. Riksdagen saknar anledning att ingå på dessa frågor, men anser sig böra framhålla vikten av att en viss försiktighet iakttages vid avfattningen av de bestämmelser, som avse att meddela retroaktiv giltighet åt de nya föreskrifterna i pensionshänseende.

Riksdagen övergår härefter till att behandla de i kapitel II av statsrådsprotokollet framlagda anslagsberäkningarna för budgetåret 1937/1938 m. m.

Anslagsberäkningar för budgetåret 1937/1938 m. m.

1. Förslagsanslaget till bidrag till kommunala flickskolor. 2. Förslagsanslaget till bidrag till kommunala mellanskolor. Beträffande anslag till förevarande ändamål för nästa budgetår kommer riksdagen att framdeles i särskild skrivelse anmäla sitt beslut.

3. Förslagsanslaget till bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor. Detta anslag är för budgetåret 1936/1937 uppfört med 62,350,000 kronor.

Riksdagens i det föregående vidtagna jämkningar i de av Kungl. Maj:t föreslagna lönebestämmelserna hava icke någon inverkan på beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår. Riksdagen har icke något att erinra mot de föreliggande anslagskalkylerna, vilka utmynna i en anslagsökning för nästa budgetår av 18,250,000 kronor.

4. **Förslagsanslaget till bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdskolor.** Kungl. Maj:ts under denna punkt berörda förslag om att förevarande anslag skulle för nästa budgetår uppföras med 3,565,000 kronor har icke givit riksdagen anledning till erinran.

5. **Förslagsanslaget till bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m.** Kungl. Maj:ts under denna punkt berörda förslag om höjning av förevarande anslag för nästa budgetår med 49,000 kronor till 344,000 kronor har icke givit riksdagen anledning till erinran.

6. **Förslagsanslaget till bidrag till avlöning av lärare åt vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen medgiva, att statsbidrag ur förevarande anslag måtte kunna efter särskild prövning av Kungl. Maj:t utgå jämväl till avlöning av lärare vid det av Axel och Sofia Alms stiftelse upprättade barnhemmet i Rådan inom Spånga socken. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle anslaget för nästa budgetår bestämmas till 110,000 kronor. Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit har icke givit riksdagen anledning till erinran.

7. **Förslagsanslaget till folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsorter.** Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle anslaget för budgetåret 1937/1938 uppföras med 280,000 kronor. Riksdagen, som i anledning av föreliggande anslagsberäkningar erinrar om vad riksdagen i det föregående yttrat beträffande de särskilda lönetillägg, som utgå enligt kungörelsen nr 469/1924, har intet att erinra mot beräkningarna.

8. **Förslagsanslaget till bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor.** Från förevarande anslag, som nu är uppfört med 106,000 kronor, kan statsbidrag nu endast utgå till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor inom de tre nordligaste länen.

I statsrådsprotokollet har föreslagits, att bidragsrätten skulle utsträckas till att gälla skolhem och arbetsstugor jämväl i andra delar av landet. Anslaget har för nästa budgetår beräknats till 140,000 kronor. Mot ifrågakvarande förslag har riksdagen intet att erinra.

9. **Förslagsanslaget till bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem.** Kungl. Maj:ts under denna punkt berörda förslag innebär en anslagsminskning med 20,000 kronor. Mot ifrågakvarande förslag har riksdagen intet att erinra.

10. Förslagsanslaget till bidrag till Skytteanska skolan i Tärna. Kungl. Maj:ts förslag innebär inrättande av en ny klassavdelning vid skolan och en anslagsminskning med 3,500 kronor. Mot förslaget har riksdagen icke något att erinra.

11. Förslagsanslaget till understöd åt högre folkskolor. I riksstaten för innevarande budgetår är förevarande anslag uppfört med 1,330,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, dels att gällande restriktiva bestämmelser med avseende å statsbidrag till anordnande av manlig slöjd i högre folkskolor skola upphävas från och med nästa budgetår, dels ock att åt Kungl. Maj:t lämnas ett generellt bemyndigande att bestämma om yrkesbestämd högre folkskolas erkännande såsom praktisk mellanskola.

Det av Kungl. Maj:t beräknade medelsbehovet (1,400,000 kronor), vilket ej påverkas av det förutberörda förslaget om lönerreglering för folk- och småskollärare, förutsätter fortsatt giltighet av de bestämmelser, som för innevarande budgetår gälla angående statsunderstöd till parallellavdelning av årsklass vid högre folkskola. Kungl. Maj:ts ifrågakvarande förslag hava icke givit riksdagen anledning till erinran.

12. Förslagsanslaget till understöd åt folkhögskolor. Kungl. Maj:t har föreslagit, att gällande bestämmelser med avseende å statsbidrag till anordnande av parallellundervisning vid folkhögskola skola äga tillämpning tills vidare samt att anslaget, som icke beröres av förutberörda lönerregleringsförslag, för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 1,300,000 kronor. De under denna punkt berörda förslagen hava icke givit riksdagen anledning till erinran.

13. Förslagsanslaget till dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter. Detta anslag är för budgetåret 1936/1937 uppfört med 20,200,000 kronor.

Kungl. Maj:t har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 16,000,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit riksdagen anledning till annan erinran än att anslaget med hänsyn till ändrade indexförhållanden lärare böra för nästa budgetår bestämmas till 18,400,000 kronor. I gällande grunder angående dyrtidstillägg vidtagna ändringar böra givetvis äga motsvarande tillämpning å till lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter utgående dyrtidstillägg. Riksdagen, som uppmärksammat, att några författningsbestämmelser icke meddelats rörande utgående av dyrtidstillägg till föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor, oaktat bestämmandet av löneförmånerna för dessa befattningshavare genomgående grundats på

den principen, att de i avseende å den kontanta lönen skola vara jämställda med småskollärarpersonal, anser erforderligt, att sådana bestämmelser meddelas i anslutning till vad som gäller för sistnämnda personal.

Under återopande av vad i det föregående anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen

1. beslutat, att för ej mindre lärare vid folk- och småskolor samt vid statens egentliga folkskolor, mindre folkskolor och småskolor i rikets nordligaste gränsorter ävensom vid Skytteanska skolan i Tärna, än även vid de i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1937 angivna befattningshavare vid sjukvårdsanstalter, barnhem, arbetsstugor och skolhem skall genomföras lönereglering från och med den 1 januari 1938;

2. beslutat, att *ordinarie manlig lärare vid folkskola* skall från och med den 1 juli 1938 hänföras till lönegraden B 17 i den under 9 § av löningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451, jfr 270/1925) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, införda löneplanen, därest lästiden utgör 39 veckor årligen, till lönegraden B 16, därest lästiden utgör $36\frac{1}{2}$ veckor årligen, och till lönegraden B 15, därest lästiden utgör $34\frac{1}{2}$ veckor årligen, samt att lönen skall under förra hälften av kalenderåret 1938 utgå på sätt riksdagen här ovan angivit;

3. beslutat, att *ordinarie kvinnlig lärare vid folkskola* skall hänföras till samma lönegrad som manlig lärare, dock utan rätt att åtnjuta lön enligt högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad;

4. beslutat, att *ordinarie lärare vid småskola* skall efter en övergångsperiod av fyra och ett halvt år, alltså från och med den 1 juli 1942, hänföras till lönegraden B 9 i oförmälda löneplan ävensom från och med nämnda tidpunkt åläggas en tjänstgöringsskyldighet av 39 veckor årligen; skolande sagda övergångsperiod så anordnas, att sådan lärare från och med den 1 januari 1938 hänföres, vid skolor med en lästid av högst 36 veckor årligen till lönegraden B 7, vid skolor med en lästid av mer än 36 men ej 39 veckor till lönegraden B 8 och vid skolor med en lästid av 39 veckor till lönegraden B 9, och att sådan lärare, som den 1 juli 1940 åtnjuter avlöning enligt lönegraden B 7, skall från och med sistnämnda dag uppflyttas till lönegraden B 8, i samband varmed ordinarie lärare vid småskola åläggas en tjänstgöringsskyldighet av lägst $36\frac{1}{2}$ veckor årligen;

5. beslutat, att de lärare och andra befattningshavare, som under 1. angivits, skola i övrigt i enlighet med vad departementschefen till oförmälda statsrådsprotokoll yttrat men med iakttagande av vad riks-

dagen i det föregående anfört åtnjuta avlöning jämlikt det i statsrådsprotokollet berörda förslaget till avlöningsreglemente för lärare vid folk- och småskolor;

6. beslutat, att ifrågavarande lärare och andra befattningshavare skola äga att under tiden den 1 januari—den 30 juni 1938 uppbära provisoriskt dyrtidstillägg enligt samma grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst;

7. medgivit, att dyrtidstillägg till de under 1. nämnda lärare och andra befattningshavare må under tiden den 1 januari—den 30 juni 1938 utgå enligt samma grunder, som gälla för statens befattningshavare vid s. k. nyreglerade verk;

8. godkänt de i ovannämnda statsrådsprotokoll angivna grunderna för statsbidrag till bestridande av kostnaderna för avlöning åt ifrågavarande lärare och andra befattningshavare, dock med iakttagande av vad riksdagen i det föregående anfört, samt bemyndigat Kungl. Maj:t att utfärda därav föranledda författningsbestämmelser;

9. bemyndigat Kungl. Maj:t att utfärda de tilläggsbestämmelser och tillämpningsföreskrifter, som kunna erfordras för genomförandet av de ovannämnda avlöningsbestämmelserna eller eljes stå i samband därmed, ävensom de provisoriska föreskrifter angående ifrågavarande befattningshavares pensionsrätt, som i statsrådsprotokollet angivits;

10. medgivit, att ordinarie lärare vid folk- eller småskola samt sådan lärare vid mindre folkskola och biträdande lärare vid folkskola, vilken blivit anställd tillsvidare med ömsesidig rätt till minst fyra månaders uppsägning, samt med nu angivna lärare i löne- och anställningshänseende jämställda befattningshavare må, under förutsättning att de underkasta sig ovannämnda avlöningsbestämmelser, vid ingången av januari 1938 av statsmedel uppbära ett belopp, motsvarande vad de — dyrtidstillägg frånräknat — skulle hava uppburit i förskott för samma månad, om de före den 1 januari 1938 gällande avlöningsbestämmelserna då fortfarande ägt giltighet;

11. medgivit, att dyrtidstillägg till de under 1. nämnda lärare och andra befattningshavare, vilka innehava ordinarie befattningar men icke vilja underkasta sig ovannämnda avlöningsbestämmelser och icke heller kunna därtill lagligen förbindas, må under tiden den 1 januari—den 30 juni 1938 utgå enligt nu gällande allmänna grunder, dock med iakttagande av vad riksdagen ovan anfört;

12. till *Folkskolor m. m.*: Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 80,600,000 kronor;

13. till *Folkskolor m. m.*: Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjds-kolor för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 3,565,000 kronor;

14. till *Folkskolor m. m.*: Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushålls-

göromål vid egentliga folkskolor m. m. för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 344,000 kronor;

15. a) medgivit, att Axel och Sofia Alms stiftelse må efter särskild prövning av Kungl. Maj:t kunna tillerkännas rätt att erhålla bidrag till avlönande av lärare vid stiftelsens barnhem i Rådan i Spånga socken, att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, utgå huvudsakligen efter samma grunder och i samma ordning, som äro eller kunna varda stadgade angående statsbidrag till avlönande av lärare vid folk- och småskolor;

b) till *Folkskolor m. m.*: Bidrag till avlönande av lärare åt vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 110,000 kronor;

16. till *Folkskolor m. m.*: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsorter för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 280,000 kronor;

17. till *Folkskolor m. m.*: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 140,000 kronor;

18. till *Folkskolor m. m.*: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 880,000 kronor;

19. till *Folkskolor m. m.*: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 15,000 kronor;

20. a) beslutat, att de bestämmelser, som gälla för budgetåret 1936/1937 angående statsunderstöd till parallellavdelning av årsklass vid högre folkskola, skola äga motsvarande tillämpning under budgetåret 1937/1938;

b) medgivit, att det må ankomma på Kungl. Maj:ts avgörande, huruvida yrkesbestämd högre folkskola må, i huvudsaklig överensstämmelse med hittills tillämpade grunder, anordnas som praktisk mellanskola;

c) till *Högre folkskolor*: Understöd för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 1,400,000 kronor;

21. a) beslutat, att de bestämmelser, som gälla för budgetåret 1936/1937 angående statsunderstöd till anordnande av parallellundervisning vid folkhögskola, från och med budgetåret 1937/1938 skola äga tillämpning tills vidare;

b) till *Folkhögskolor*: Understöd för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 1,300,000 kronor;

22. till *Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter* för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 18,400,000 kronor;

23. beslutat hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till 1938 års riksdag angående tillerkännande av särskilt lönetillägg åt lärare vid mindre folkskolor och biträdande lärare vid folkskolor;

24. beslutat hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag, huruvida och i vad mån ovannämnda åt lärare vid folkskolor inom vissa av rikets nordligaste gränsorter utgående särskilda lönetillägg böra tillerkännas sådana lärare även för tiden efter den 31 december 1937.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag i fråga om anslag till kommunala flickskolor och kommunala mellanskolor kommer riksdagen att i särskild skrivelse anmäla sina beslut.

Stockholm den 11 juni 1937.

Med undersåtlig vördnad.
